

Alte Drucke

Hypotypōsis hygiainontōn logōn, Sive, Forma Sanorvm Verborvm

Breithaupt, Joachim Just

Halae, 1707

VD18 14853671-005

APHORISMVS XV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-174421

quod in reliquis Apostolorum Epistolis, Pio Lectori, observandum sollicitè, relinquimus, monentes; *omne vitæ genus, quocunque id veniat nomine, ita comparatum esse debere, ut ne id vocationi ad vitam eternam sit contrarium.* Conferatur I. Cor. VI, 19. 20. c. VII. 20. 34. c. X. 31. Rom. XIV. 7. 8. 9. c. XII. toto. I. Pet. IV. 10. 11. &c. *Qua sine relatione, quidquid tum in Ecclesiastico, tum in Politico, tum in Oeconomico statu agitur, utut splendide id ipsum fiat, male certe agitur.* E contrario, *quæcunque in hac relatione, tamquam in Domino geruntur, seu sublimia, sint, seu vilissima; sane ea omnia sancta opera & vera sacrificia, in quibus Christus adversus Diabolum triumphet, cum Apolog. A. C. p. 95. iure meritoque appellamus.* quod ipsum etiam omnibus ac singulis ex Verbo Dei studiosè inculcandum censemus, ne homines vana de secundaria vocatione sua, ut toto die fieri adsolet, præsumptione male fascinati, salutem, quomodocunque vixerint, temere sibi polliceantur. Nota enim sunt proverbia vulgi: Wenn ich nur in meinem Beruff sterbe / so sterbe ich seelig. Et patria nostra lingua: A'ki hiva-tallyában hal meg, a' bôldogúl hal meg. Bohem. *Ado ro swem powolanj umjra / ten dobre umjra.* Largiemur id faciles, dummodo *Vocationis primariæ, dignæ, eaque potior cura fuerit habita.* Tu vero Domine! doce nos per Spiritum tuum, ut cum timore ac tremore, tam nostram ipsorum salutem, quam opus etiam manuum nostrarum, ad quod vel iam destinati, vel adhuc destinandi sumus, conficiamus. conf. Phil. II. 12. 2 Petr. I. 10. Ier. XLVIII. 10.

CONSENSVS ORTHODOXORVM.

Libb. Simbb. I. c. D. Calovius Theol. Posit. Sect. IV. c. I. p. 486. B. Hülsemanus, De Auxiliis Gratiæ. D. Konigius Theol. Posit. P. III. p. 184. seqq. D. Olearius Vniū. Theol. Art. XCI. p. 746. seqq. Rnd. Dn. Simonides in Catech. Boh. p. 435. seqq. &c. D. Breithaupt Inst. Theol. I. III. c. I. §. III. p. 221. Idem Theol. Cred. & Agend. Lib. III. c. I. Th. II. p. 121.

APHORISMVS XV.

Primus penes eos, qui vocationem apud se efficacem esse sinunt, gratiæ sanctificantis actus *De Illumina-
tione.*
Heb. 4, 12.
1. Pet. 1, 23.
vera

2. Pet. 1, 19, 1ac.
1, 21. Eph. 1, 17.
18. 2. Cor. 3, 16.
col. Apol.
A. C. p. 84. 85.
loh. 6, 44. Pf.
119. toto.

vera & spiritualis est Illuminatio ; quæ ex audito verbo, tamquam ordinario Illuminationis medio, penes vocatum orta, eundem, pulsus tenebris infernalibus, tum ad suæ ipsius ignorantiae, arrogantiaeque detestandæ, tum ad veritatis cælestis, conscientiam vel maxime adficientis, agnitionem ita adducit, ut is, ex diuinis verbi viribus in Deum credat, atque tractioni Patris, ad Christum veniendo, obsequatur. Hæc vero Illuminatio, pro ipsa subiectorum, circa inuocationem, verbi meditationem, fideique in tentationibus exercitia, fidelitate, admittit magis & minus.

Quidquid Illuminationis spiritualis statuimus, ex Verbo Dei reuelato, *ceu lucerna pedibus nostris, & luce itineri nostro*, Psal. CXIX. 105. col. v. 18. hauriri debere adseueramus : sed quæ Illuminatio, Paulo *Φωτισμός τῆς γνώσεως τῆς δόξης τῆς Θεῆς ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ*, dicta, 2. Cor. IV, 4. 6. ita intellectum collustret, ut & ipsa voluntas, eodem momento temporis, gratiam regenerantem admittat. Cum enim intellectus & voluntas non realiter a se inuicem differant, sed distinguantur tantum per mentis operationem, certe intellectu salutariter illustrato, necesse est, voluntas ipsa iisdem verbi diuini viribus, illico corrigatur & immutetur, reformanda magis atque magis, ubi gratia hæc rite fuerit adhibita. Alias, voluntate morose repugnante, sane intellectus quoque densissima errorum caligine manebit obfusus. Conf. loh. XIV. 17. 21. 1 Cor. II. 14. col. Epist. Iudæ v. 19. 1 Ioh. III. 6. Bene ergo & scripturis consentanee B. Seb. Schmidius ad Illuminationem, *si vera sit ac spiritualis* (naturalis enim & philosophica abusiue modo sic appellatur) *FIDEM* requirit, in Epist. ad Hebr. p. 1272. *FIDES*, inquit ille, *per verbum Dei predicata & donata, intellectum hominis illuminat, & intelligere facit, quod*

quod intelligere & assequi sine EA non potest. Hoc est, quod Apostolus dicit, *πίστευομεν*, fide intelligimus. Hebr. XI. 3. Quando namque dicit, quod FIDE intelligamus, ostendit, quod SINE FIDE non intelligeremus. Quando autem intellectus incipit intelligere, quod prius non intellexerat, certe illuminari eum oportet AB EO, PER QVOD intelligit. Ita Schmidius. Qui ergo, dari bestias, theologico sensu, illuminatissimas, salua orthodoxia possit adferi; id ii, qui talia operose propugnatum eunt, viderint. Nos cum B. Luthero ex Libelli de Libert. Christ. epilogo, quemadmodum in omnibus doctrinæ Christianæ capitibus, ita & hic, oratione opus esse censemus, ut Dominus nos trahat, & THEODIDACTOS, id est, dociles Deo faciat, & ipse in cordibus nostris, sicut promisit, legem scribat; alioquin actum est de nobis. Nisi enim INTVS IPSE DOCEAT, hanc sapientiam in mysterio absconditam, natura non potest, nisi damnare eam, ac hæreticam pronunciare. Conf. Votum Pauli ad Eph. I. 17. 18.

CONSENSVS ORTHODOXORVM.

Libb. Symbb. A. C. Art. V. p. 11. lin. 2. Catech. Mix. p. 372. Catech. Mal. p. 496. seqq. Danhauerus Hodoceph. Phæn. IX. p. 938. Calovius Theol. Posit. Sect. IV. c. II. p. 487. Brochmandus in Syst. Art. XXI. Sect. II. p. m. 221. Rnd. Dn. Io. Simonides in Catech. Bohem. p. 439. &c. Doct. Breithaupt. Instit. Theol. L. III. c. I. §. V. p. 250. Idem Thef. Cred. & Agend. Lib. III. c. I. Th. III. p. 131.

APHORISMVS XVI.

REgeneratio stricte sumta, ut cum reliquis actionibus ex vno gratiæ fonte promanat, ita & ab Illuminatione non alio differt modo, quam quod hæc intellectum, pellendo crassas mentis tenebras, atque cælestem adfundendo lucem; illa voluntatem magis, credendi vires simul & ipsi conferendo, respiciat. Est vero ea siue infantis, per Baptismum, siue adulti, per Verbum, vera (sed manente essentia vitæque naturali) ac realis immu-

De Regeneratione.

Tit. 3, 5. Ioh. 1, 4. 9. Eph. 1, 18. 19. 20. c. 4, 18. c. 5, 8. 26. c. 2, 5. 6. 12. Rom. 6, 2. seqq. c. 8, 2. seqq. Ioh. 3, 6. Col. 3, 9. 1. 3. c. 2, 13. 2. Pet. 2, 4. Ioh. 1, 13. 1. Ioh. 5, 1. 4. Gal. 6, 15. 1. Pet. 3, 4. Gal.